

Књига “Свети Сава у српској књижевности и култури”

Књига “Свети Сава у српској књижевности у култури” коју је објавио “Службени гласник” у престижној библиотеци “Саборник” је по речима њеног аутора проф. др Драгише Бојовића подршка несвакидашњем подвигу “уписивања” српског просветитеља на Филозофски факултет у Нишу. По први пут у историји српских универзитета, његова Катедра србистике је увела у наставу посебан предмет о Светом Сави.

– Приметили смо да су вредна научна остварења о Сави више резултат настојања и труда појединаца, а много мање резултат организованих и систематских истраживања научних институција у последњих 200 година – констатује др Бојовић, професор Старе српске књижевности. – На српским универзитетима и факултетима друштвено-хуманитичких наука студенти често слушају и изучавају маргиналне научне проблеме, а до прошле године ни на једном факултету, филолошком, филозофском, богословском није било прилике да се слуша предмет о Светоме Сави. Он се у пригодама уздиже на највећу могућу лествицу, али управо говори на тим скуповима откривају наше доста површно знање о њему и зато смо сматрали да је неопходан интегрални научни приступ Савиној личности и делу.

Као илустрацију значаја првог српског архиепископа, духовног оца српске нације, наш саговорник наводи поштовање које према њему гаје објективни бугарски научници.

– Безброј пута сам их чуо како говоре: “Каква би наша историја била само да смо имали Саву” – наводи др Бојовић. – Ми Срби још увек нисмо схватили његов значај, јер смо донекле проникли у његов монашки и пастирски рад, али он је неодвојив од националног рада, којим наука тек треба да се бави. Морамо да сагледамо Саву, који је Божји човек, али и прави Немањић, који никада није статичан, нити се препушта судбини. Иако звучи парадоксално, Сава је увек динамичан, и у монашком подвигу ћутања, и у говорењу, и у делању.

Књига др Бојовића је низ есеја и чланака који дају људску пластичност и топлину Савином узвишеном канонском приказу са фресака. Он оживљава у имагинацији читаоца као човек који је кроз невероватно животно путовање и бројне преображаје израстао у живог светитеља. Др Бојовић дешифрује пре свега “декодирањем” вишеслојних записа Савиног ученика и сапутника Доментијана који представља најмлађег Немањиног сина не као скрушеног бегунца од живота, већ као наследника очеве огромне снаге и воље, који у духовном свету заокружује његову мисију стварања “српске обећане земље”.

Млади Растко, с немањићком одлучношћу нагло пресеца везе са отаџбином, домом и породицом, да би се на Светој Гори, у самоћи, ћутању и аскетизму приближио Богу. У првом писму са Атоса он родитељима импулсивно поручује да “брину о души својој” и да га не траже, а др Бојовић указује на Доментијаново сведочанство да се Сави десило нешто важно и загонетно на врхунцу монашког подвига. Он се неочекивано преображава, назива себе

“блудним сином” и позива оца Немању, монаха Симеона, да му се придружи на Атосу где се заједно прослављају подижући српски Хиландар и дарујући многе друге светогорске манастире.

Аутор указује и на важност Доментијанове приче о Симеоновом пророчанству у последњим данима, када сину најављује живот испуњен великим путовањима и подвизима. Недуго затим, Сава из дубоке туге после очеве смрти, испуњене ђутањем и крајњим исцрпљивањем пролази нови драматичан преображај.

– Сава изговара реченицу: “Од сада ми није лепо ђутати”, јер одлучује да се врати у свет и преузме пастирску одговорност за свој народ – каже др Бојовић – Однос између Светога Саве и српског народа, кога је учинио “новим Израиљем”, најбоље се види у време боравка на Синају. Оно што је Мојсије рекао првом Израиљу, јеврејском народу, носећи поруку са висина, за Србе је учинио Свети Сава. Ми још нисмо разумели сасвим значај појмова везаних за Светог Саву и српски народ као “нови Израиљ”, те невероватне нити континуитета која нас везује са древним Израиљом, старозаветним народом, али и са новозаветним личностима.

Пупинова визија

Српски светитељ и просветитељ је посведочен у животима највећих српских умова, каже Бојовић:

– Пупин у аутобиографској књизи “Са пашњака до научењака”, за коју је добио Пулицерову награду, казује да је угледајући се на Светог Саву савладао читање и писање боље од вршњака. Пупинова мајка је сматрала да над малим Михајлом “бди дух Светога Саве” и Пупин пише: “Једнога дана, у моме присуству, причала је она учитељу да је, у сну, видела како је Свети Сава положио своје руке на моју главу”.

mitropolija.com